

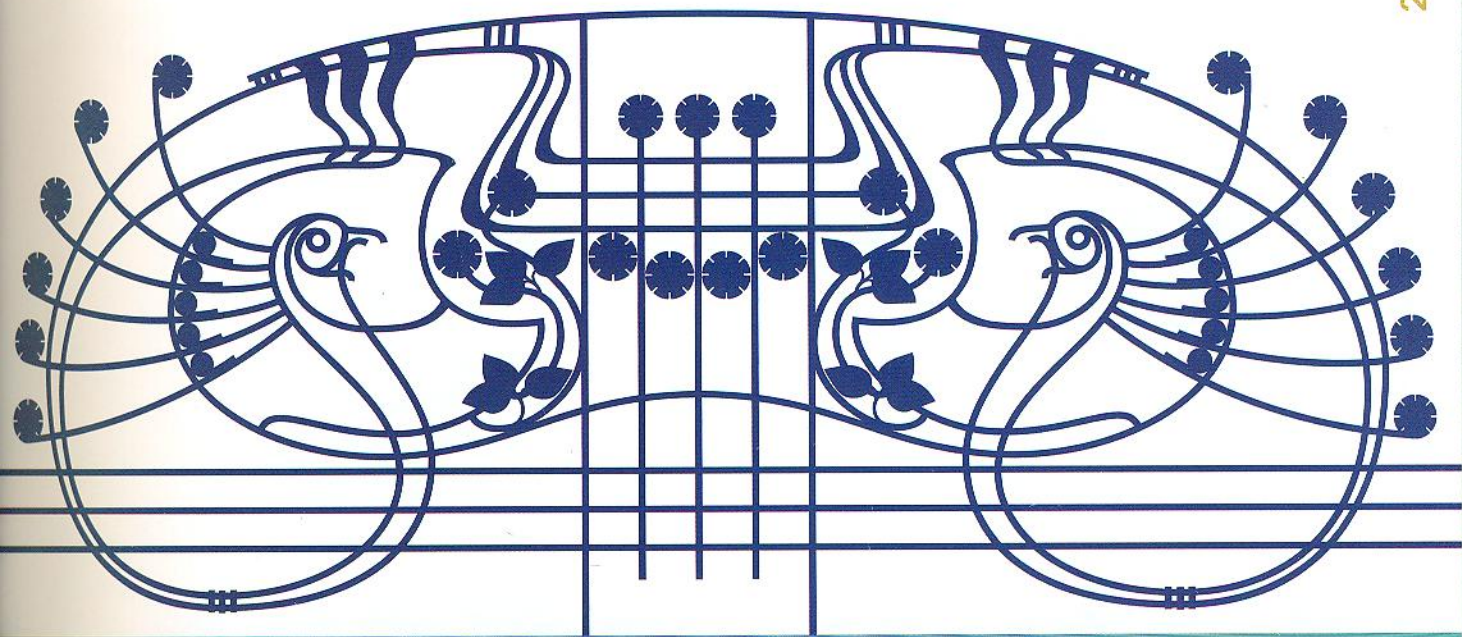
Ар-нуво

кінець XIX –
початок XX століття

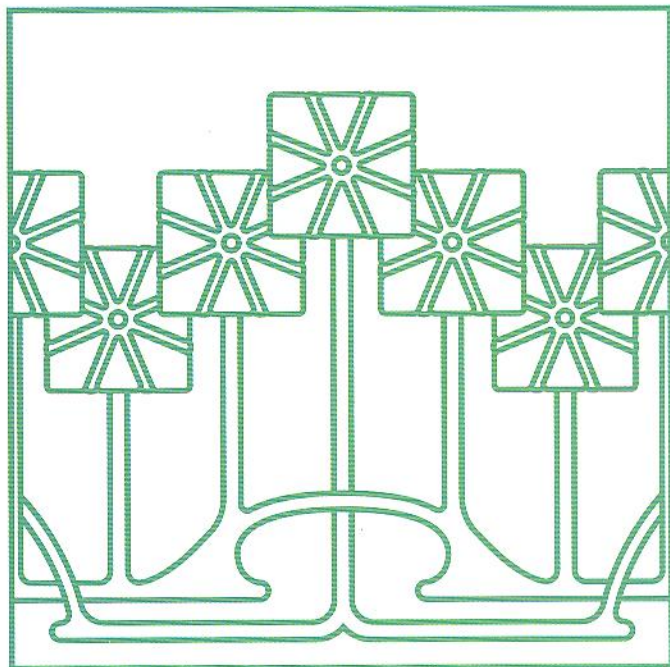
Приблизно у 1890-х роках у Парижі, Мюнхені, Бонні, Відні, Брюсселі розпочалися мистецькі суперечки про творення сучасного стилю, який не імітував великих історичних стилів минулого.

Архітектори й графіки, а згодом живописці й декоратори почали дедалі частіше вдаватися у творчості до природних елементів із плавними, гнучкими лініями до флористичних і дуже жіночних образів. На мистецтво естетику впливали досягнення у виробництві сировини, кераміки, металу, бетону, локальні народні традиції, звичаї, особисті смаки представників мистецтва й мистецтвознавчих шкіл. І хоча в різних європейських країнах цей рух до стилістичної новизни відбувався приблизно в той самий час, називали його по-різному.

Україна, територія якої була в той час поділена між двома імперіями, опинилася під впливом кількох тенденцій. Певний час вважали, що новий стиль прийшов до українських міст зі столиць — Відня й Санкт-Петербурга, тож новий стиль відповідно називали словами «сецесія» і «модерн», а особливу місцеву естетику схоплювали в термінах «гуцульська сецесія» і «український архітектурний модерн». Однак сьогодні це здається спрощенням: українські художники, які нерідко знали кілька мов, могли вільно й часто мандрувати Європою, — навчалися, експонували свої твори на міжнародних виставках, переймали технологічний і естетичний досвід колег; саме на цій строкатій основі й поставала українська версія «нового стилю». Комусь був ближчим Віденський сецесіон, чиї щорічні виставки збуджували уяву; хтось взурувався на мюнхенський югендстиль, передплачуючи щомісячний часопис «Jugend»; для когось паризький салон «L'Art Nouveau» був дороговказом щодо того, як використати досвід японської візуальності для створення екзотичних деталей; а дехто прискіпливо вивчав лондонські видання, що стали еталоном імпровізацій для книжкових ілюстраторів.

Що сприяло народженню ар-нуво?

- ▶ **Нові технології:** бетон, масове скловиробництво, ливарство та штампування металу, електроосвітлення.
- ▶ **Бурхливий розвиток залізниці** й активні подорожі митців і меценатів.
- ▶ **Відносна стабільність** усталених імперій і епоха добробуту.
- ▶ **Розквіт психоаналізу** й заглиблення в підсвідомість.
- ▶ **Теорія еволюції** та зацікавлення природними формами.
- ▶ **Дорослішання естетичних практик** від примусового наслідування вчителів (історизму) до пошуків власного та нового стилю.

Риси ар-нуво

- ▶ **Синусоїдальна, в'юнка лінія** без прямих кутів і геометричних форм — від спіральних сходів і круглих вікон до м'якої лінії суконь — як хвала усьому мінливому.
- ▶ **Флористичні та зооморфні мотиви** (лілії, соняхи, ліани, сосни, павичі, сови, змії тощо) — як реакція на теорії Дарвіна і Фрейда.
- ▶ **Декоративність у всьому** — від живопису до архітектури та графіки — як універсальний спосіб прикрашання світу.
- ▶ **Мистецька увага до повсякденного дизайну** (інтер'єри приміщень, деталі побуту, одяг, поліграфія) — як можливість нової якості життя.
- ▶ **Любов до асиметрії** — як бунт проти чемних, нудних попередників.
- ▶ **Надмір орнаментики** — як спосіб схопити життя, що закручується спіраллю, повторюється, тягнеться за обрій у безкінечність.
- ▶ **Індивідуальність архітектурних і дизайнерських проєктів** — як віра в безкінечну кількість нових щасливих ідей і замовників.

